

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Zielonej Górze

LZG.410.007.06.2020

Pan
Krzysztof Szczepaniak
Prezes
Ochotniczej Straży Pożarnej w Ołoboku
ul. Zabużańska 4B,
66-213 Skąpe

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/20/035 - Funkcjonowanie krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego.

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Ochotnicza Straż Pożarna w Ołoboku: (dalej: <i>Straż</i> lub <i>OSP</i>)
Kierownik jednostki kontrolowanej	Krzysztof Szczepaniak, Prezes OSP od 1988 r. do chwili obecnej.
Zakres przedmiotowy kontroli	Funkcjonowanie krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego.
Okres objęty kontrolą	Od 1 stycznia 2019 r. do dnia zakończenia czynności kontrolnych, tj. do 21 września 2020 r.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 3 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹ (dalej: <i>ustawa o NIK</i>)
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Zielonej Górze
Kontroler/Kontrolerzy	Andrzej Misa, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LZG/58/2020 z 7 lipca 2020 r. (akta kontroli str. 1-9)

¹ Dz. U. z 2020 r. poz. 1200.

II. Ocena ogólna² kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Kontrolowana jednostka została włączona do krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego (dalej *KSRG* lub *System*) decyzją Komendanta Głównego PSP w 2001 r. w następstwie porozumienia zawartego na podstawie ówczesnie obowiązujących przepisów prawa.

Wyszkolenie ratowników oraz wyposażenie jednostki spełniało standardy określone przez Komendanta Głównego PSP oraz było zgodne z postanowieniami porozumienia o włączeniu jednostki OSP do KSRG. Odnośnie wyposażenia, wyjątek dotyczył braku hydraulicznego wyważacza do drzwi – co nie miało wpływu na skuteczność podejmowanych działań ratowniczych. Ponadto członkowie kontrolowanej jednostki doskonalili umiejętności biorąc udział w ćwiczeniach ratowniczych organizowanych przez Komendę Powiatową PSP oraz we własnym zakresie.

Według stanu na koniec I półrocza 2020 r. stan osobowy jednostki był niewystarczający, bowiem dysponowano jedynie dziewięcioma ratownikami gotowymi do wzięcia bezpośredniego udziału w działaniach ratowniczych. Przyczyną powyższego była przede wszystkim zmiana miejsca zamieszkania strażaków ochotników. Podkreślić jednak należy, że OSP podejmowała działania zmierzające do poprawy sytuacji kadrowej, polegające głównie na aktywnej pracy z Młodzieżową Drużyną Pożarniczą, w wyniku czego do końca 2020 r. pięciu jej członków zadeklarowało chęć przystąpienia do kursu podstawowego.

W porozumieniu zadeklarowano całodobową gotowość operacyjną, która w kontrolowanym okresie wyniosła 80% (stosunek liczby wyjazdów do liczby dyspozycji wyjazdu).

Strażacy ochotnicy biorący udział w akcjach ratowniczo-gaśniczych spełniali wymagania określone przepisami prawa (m.in. posiadali ważne badania lekarskie i ubezpieczenia od następstw nieszczęśliwych wypadków oraz obowiązujące szkolenia pożarnicze).

² Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

OBSZAR

1. Regulacje prawne i organizacja funkcjonowania jednostki OSP.

Opis stanu faktycznego

1.1. Ochotnicza Straż Pożarna w Ołoboku została włączona do KSRG na czas nieokreślony decyzją Komendanta Głównego Państwowej Straży Pożarnej z 28 marca 2001 r.³ (obowiązujące w dniu zawarcia porozumienia rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji nie precyzowało na jaki czas porozumienie może być zawarte). Włączenie OSP do Systemu poprzedziło zawarcie porozumienia pomiędzy Komendantem Powiatowym PSP w Świebodzinie, Urzędem Gminy w Skąpem i OSP w Ołoboku z 6 marca 2000 r.

Stosownie do § 3 ust. 2 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 14 września 1998 r. w sprawie zakresu, szczegółowych warunków i trybu włączania jednostek ochrony przeciwpożarowej do krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego⁴, strony ww. porozumienia określiły w nim:

- liczbę i rodzaj sił i środków jednostki OSP przewidziane do wykorzystania w Systemie,
- liczbę i rodzaj sił i środków jednostki OSP przewidziane na zastępstwo sił i środków przewidzianych do wykorzystania w Systemie,
- zasady utrzymania przewidzianych sił i środków w stanie zdolnym do podjęcia działań ratowniczych w ramach KSRG,
- warunki sprawnego alarmowania,
- warunki zapewnienia wymaganego poziomu wykształcenia,
- zobowiązanie stron porozumienia do podjęcia działań zmierzających do spełnienia wymogów określonych w „Obowiązках, kryteriach i uprawnieniach jednostek OSP przewidzianych do włączenia do KSRG”.

W przedmiotowym porozumieniu nie wskazano warunków jego rozwiązania, sposobu utrzymania stanu gotowości jednostki do działań ratowniczych w zakresie sprawności technicznej samochodów pożarniczych i ich wyposażenia oraz zadań ratowniczych przewidzianych dla jednostki, o czym stanowi § 3 ust. 2 pkt 2, pkt 4 lit. a oraz pkt 6 cyt. wyżej rozporządzenia.

(akta kontroli str. 10-15)

1.2. Zgodnie z porozumieniem o włączeniu OSP do Systemu kontrolowana jednostka powinna zapewnić jeden średni bądź ciężki samochód pożarniczy, 26 członków czynnych, sześć kompletów ubrań specjalnych typu „moro”, osiem kompletów ubrań koszarowych oraz osiem kompletów indywidualnego uzbrojenia osobistego, a stan wykształcenia w jednostce zapewnia obsadę poszczególnych funkcji przez minimum dwie osoby. W porozumieniu nie wskazano minimalnej liczby ratowników gotowych do bezpośredniego udziału w akcjach ratowniczych.

(akta kontroli str. 10-13)

Całkowita liczba członków OSP⁵ według stanu na koniec I półrocza 2020 r. wynosiła 41 osób (w tym 25 osób Młodzieżowej Drużyny Pożarniczej), przy czym liczba

³ Decyzja Nr IV/08/KSRG została podjęta na podstawie § 4 ust. 2 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 14 września 1998 r. w sprawie zakresu, szczegółowych warunków i trybu włączania jednostek ochrony przeciwpożarowej do krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego, które zostało uchylone z dniem 17 października 2014 r.

⁴ Dz. U. Nr 121, poz. 798.

⁵ Stosownie do § 12 ust. 2 statutu jednostki z 30 stycznia 1992 r., do obowiązków członków czynnych należy: aktywne uczestniczenie w działalności OSP, przestrzeganie postanowień statutu oraz zarządzeń władz OSP, podnoszenie poziomu wiedzy pożarniczej, dbanie o mienie OSP oraz regularne opłacanie składek członkowskich.

ratowników spełniających wymagania bezpośredniego udziału w działaniach ratowniczych wynosiła dziewięć osób.

Stosownie do § 2 ust 1 pkt 1 b rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 15 września 2014 r. w sprawie zakresu, szczegółowych warunków i trybu włączania jednostek ochrony przeciwpożarowej do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego⁶, do systemu może zostać włączona jednostka, która posiada co najmniej 12 wyszkolonych ratowników.

Powyższy wymóg, wynika również z zatwierdzonych przez MSWiA standardów wskazanych w „Analizie potencjału ratowniczego OSP włączonych do krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego – 2011 r.” (tj. w jednostce OSP włączonej do KSRG powinno być co najmniej 12 ratowników spełniających wymagania bezpośredniego udziału w działaniach ratowniczych, będących w całodobowej gotowości operacyjnej).

W odniesieniu do postanowień porozumienia OSP oraz standardów wynikających z „Analizy potencjału ratowniczego OSP włączonych do krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego – 2011 r.”, według stanu na 30 czerwca 2020 r., dysponowała między innymi następującym wyposażeniem w liczbie zgodnej lub przewyższającej wymagania, tj.: dwoma samochodami ratowniczo-gaśniczymi⁷, tj. jednym średnim oraz jednym lekkim, 15 kompletami ubrań specjalnych, 17 kompletami obuwia strażackiego, 13 kompletami rękawic specjalnych, 19 sztukami hełmów strażackich, 13 sztukami kominiarek, czterema kompletami aparatów oddechowych, jednym zestawem hydraulicznych narzędzi ratowniczych, jedną pompą do wody zanieczyszczonej, sześcioma radiotelefonami nasobnymi oraz jednym zestawem ratownictwa medycznego R1.

Jednostka dysponowała ponadto ośmioma sztukami zatrzaśników, siedmioma sztukami pasów strażackich, czterema sztukami podpinek. Jednostka nie posiadała toporków. Jak wynika z „Analizy potencjału ratowniczego...” na wyposażeniu OSP powinno znajdować się co najmniej 12 sztuk wymienionych wyżej elementów wyposażenia ochrony indywidualnej wraz z uzbrojeniem osobistym.

Wyjaśniając braki w wyposażeniu w środki ochrony indywidualnej i uzbrojenia osobistego Naczelnik OSP wskazał, że liczba zatrzaśników na wyposażeniu jednostki podyktowana była względami finansowymi. Ponadto w jednostce sprzęt ten nie jest przypisany do ratownika tylko stanowi wyposażenie auta, podobnie jest w przypadku pasów strażackich. Dodatkową sprawą jest fakt, że pas strażacki posiada okres użytkowania pięć lat od daty wydania, podobnie jak w przypadku podpinki węzowej. Zgodnie z zaleceniami chcąc utrzymać standard wyposażenia, co pięć lat należałoby wymieniać 12 sztuk pasów i 12 sztuk podpinek, które w praktyce są bardzo rzadko używane i niepotrzebne we wskazanych ilościach. Jednostka planuje zakupić kompletny sprzęt do ratownictwa wysokościowego z zakresu podstawowego (szelki, liny, karabinki HMS itp.). Jednostka nie posiadała toporków strażackich ze względu na ich znikomą użyteczność podczas prowadzenia działań ratowniczo-gaśniczych. Toporki wykorzystywane były jedynie przy okazji uroczystości ślubnych strażaków. Zamiast toporków użytkuje się narzędzia typu hooligan.

(akta kontroli str. 57-67, 81-86, 107-110)

1.3. Jak wynika z wyjaśnień Naczelnika OSP w zakresie działań i współpracy z innymi organami w warunkach pandemii koronawirusa COVID-19, jednostka OSP

⁶ Dz. U. poz. 1317.

⁷ Średni samochód ratowniczo-gaśniczy GBM 2,5/8 oraz lekki samochód ratowniczo-gaśniczy GLBRt 1/1.

otrzymała od gminy Skape środek do dezynfekcji, rękawiczki lateksowe oraz maseczki bawełniane. Do 30 czerwca 2020 r. w jednostce wśród ratowników nie odnotowano zachorowania na COVID-19 oraz konieczności przejścia kwarantanny. Podczas prowadzenia działań w okresie pandemii celem zabezpieczenia strażaków były stosowane maseczki FFP2, maseczki bawełniane, rękawiczki lateksowe oraz środek do dezynfekcji.

Do 30 czerwca 2020 r. jednostka nie podejmowała działań ratowniczych związanych z pandemią COVID-19.

(akta kontroli str. 105-106)

Stwierdzona
nieprawidłowość

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość.

Stosownie do § 2 ust 1 pkt 1 b rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 15 września 2014 r. w sprawie zakresu, szczegółowych warunków i trybu włączania jednostek ochrony przeciwpożarowej do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego⁸, do systemu może zostać włączona jednostka, która posiada co najmniej 12 wyszkolonych ratowników.

W odniesieniu do zasobu kadrowego OSP, Naczelnik jednostki wyjaśnił m.in., że aktualnie stan kadrowy jednostki jest niewystarczający, co może przyczynić się do obniżenia gotowości bojowej jednostki. Do końca 2019 r. dwóch z 3 kierowców mieszkało poza siedzibą jednostki OSP, na obecną chwilę jeden kierowca mieszka poza siedzibą jednostki. Niewielka liczba ratowników była spowodowana przede wszystkim zmianą miejsca zamieszkania członków OSP podyktowaną zmianą pracy lub innymi względami prywatnymi. Na chwilę obecną pięciu członków Młodzieżowej Drużyny Pożarniczej deklaruje chęć rozpoczęcia kursu podstawowego. Chcąc polepszyć sytuację kadrową od kilku lat działania OSP mocno skoncentrowane są na pracy z Młodzieżową Drużyną Pożarniczą. Młodzi adepci startują z powodzeniem w zawodach sportowo-pożarniczych, ogólnopolskich turniejach wiedzy pożarniczej, uczestniczą w szkoleniach z pierwszej pomocy oraz obsługi sprzętu ratowniczo-gaśniczego.

(akta kontroli str. 81-83, 107-110)

OCENA CZĄSTKOWA

Wyszkolenie ratowników oraz wyposażenie jednostki określone w porozumieniu były zgodne ze stanem faktycznym lub przewyższały wartości zadeklarowane.

Niewystarczający był jednak stan sił jednostki, bowiem według stanu na koniec I półrocza 2020 r. dysponowano jedynie dziewięcioma ratownikami uprawnionymi do wzięcia bezpośredniego udziału w działaniach ratowniczych. Podkreślić jednak należy, że OSP podejmowała działania zmierzające do poprawy sytuacji kadrowej, polegające głównie na aktywnej pracy z Młodzieżową Drużyną Pożarniczą, w wyniku czego do końca 2020 r. pięciu jej członków zadeklarowało chęć przystąpienia do kursu podstawowego.

OBSZAR

2. Wyposażenie jednostki OSP oraz wyposażenie i wyszkolenie ratowników.

Opis stanu
faktycznego

2.1. OSP jest stowarzyszeniem zarejestrowanym w Krajowym Rejestrze Sądowym (*dalej: KRS*) pod nr 0000075287. Stowarzyszenie posiadało statut uchwalony 30 stycznia 1992 r., który został uzgodniony Komendantem Powiatowym PSP

⁸ Wymóg taki wynikał także z § 2 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia z dnia 14 września 1998 r. w sprawie zakresu, szczegółowych warunków i trybu włączania jednostek ochrony przeciwpożarowej do krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego, który stanowił, że do systemu może zostać włączona jednostka, która posiada wyszkolonych ratowników w liczbie zapewniającej pełną obsadę co najmniej dwóch samochodów pożarniczych.

w Świebodzinie w zakresie ochrony przeciwpożarowej, zgodnie art.19 ust. 3 ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej⁹.

Stosownie do art. 19 ust. 1b ustawy o ochronie przeciwpożarowej, bezpośredni udział w działaniach ratowniczych mogą brać członkowie ochotniczych straży pożarnych, którzy ukończyli 18 lat i nie przekroczyli 65 lat, posiadający aktualne badania lekarskie dopuszczające do udziału w działaniach ratowniczych oraz odbyli szkolenie pożarnicze, o którym mowa w art. 28 ust. 1 ustawy.

Stan osobowy OSP i kwestie związane z porozumieniem opisano w pkt. 1.1. i 1.2. niniejszego wystąpienia pokontrolnego.

W stosunku do aktualnych wymogów zawierania porozumień, wynikających z rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z 15 września 2014 r. w sprawie zakresu, szczegółowych warunków i trybu włączania jednostek ochrony przeciwpożarowej do krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego (rozporządzenie weszło w życie z dniem 17 października 2014 r.), w porozumieniu z 2000 r. nie ujęto sposobu przekazywania informacji dotyczącej aktualnej gotowości operacyjnej lub jej czasowego obniżenia, sposobu utrzymania stanu gotowości jednostki do działań ratowniczych w zakresie sprawności technicznej samochodów pożarniczych i ich wyposażenia (§ 3 ust. 2 pkt 4 lit. a oraz d rozporządzenia z 2014 r.) i okresu obowiązywania porozumienia (§ 3 ust. 2 pkt 6 rozporządzenia z 2014 r.).

Informacje dotyczące aktualnej gotowości operacyjnej jednostki w okresie objętym kontrolą były przekazywane telefonicznie właściwej miejscowo Komendzie Powiatowej PSP.

(akta kontroli str. 2-26)

2.2. Jednostka OSP nie została włączona do wojewódzkiego odwołu operacyjnego, o którym stanowi art. 12 ust. 5 pkt 3 ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 r. o Państwowej Straży Pożarnej¹⁰.

(akta kontroli str. 111)

2.3. Zgodnie ze standardami zawartymi w „Analizie Potencjału Ratowniczego Ochotniczych Straży Pożarnych włączonych do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego - 2011 r.”, remiza jednostki OSP włączonej do KSRG powinna posiadać:

- co najmniej dwa stanowiska garażowe,
- ogrzewanie, w tym stanowisk garażowych,
- zainstalowany system selektywnego alarmowania.

Ponadto, wskazanym jest, aby remiza posiadała stosowne zaplecze socjalne dla co najmniej 12 ratowników.

Na terenie OSP w Ołoboku znajdowały się jeden budynek strażnicy oraz wieża syreny alarmowej. W budynku znajdowały się dwa boksy garażowe – każdy o szerokości ponad 4 m i długości około 10 m z bramami wyjazdowymi o wysokości około 3 m i szerokości około 3 m, pomieszczenie socjalne o powierzchni około 12 m² (na ok. osiem osób) i łazienka z toaletą oraz magazynek na paliwo o pow. około 4 m².

Pomieszczenia były ogrzewane elektrycznie (piec elektryczny). Jednak z ustaleń inspekcji przeprowadzonej przez KP PSP w Świebodzinie 24 października 2019 r. wynika, że system grzewczy remizy był niewydolny.

⁹ Dz. U. z 2020, poz. 961.

¹⁰ Dz. U. z 2020 r. poz. 1123.

Na tylnych ścianach pomieszczeń garażowych znajdowały się boksy ubraniowe oraz w jednym z nich szafa wnękowa na umundurowanie młodzieżowej drużyny pożarniczej. W remizie nie wydzielono szatni, pomieszczeń sanitarnych ani prysznicu.

Strażnica wyposażona jest w sprawny system selektywnego alarmowania jednostki o zdarzeniach (system zainstalowany w garażu) oraz radiostację stacjonarną zintegrowaną z systemem selektywnego alarmowania. Niezależnie od powyższego wszyscy uprawnieni członkowie OSP o zdarzeniu informowani byli w formie SMS-ów otrzymywanych na telefony komórkowe, które zawierały informacje o rodzaju zdarzenia oraz jego miejscu.

Teren przed bramami wyjazdowymi o powierzchni około 50 m² był zadaszony, utwardzony kostką polbruk ułożoną z pochyłem w kierunku od wyjazdu z garażu do drogi. Nawierzchnia została utwardzona w sposób dostosowany do użytkowanych pojazdów. Wyjazd z remizy był oznakowany. Strażnica OSP nie była wyposażona w plac manewrowy oraz urządzenia ćwiczeniowe.

Odnosząc się do warunków lokalowych jednostki, Naczelnik OSP wyjaśnił m.in., że: *„Remont i rozbudowa boksów garażowych remizy był planowany na rok 2020, który miał być sfinansowany z pieniędzy Urzędu Gminy Skąpe. Ze względu na niski budżet planowany na rozbudowę, remont nie obejmie wybudowania pomieszczenia sanitarnego z prysznicem oraz pomieszczenia socjalnego (świetlicy), która niewątpliwie przyczyniałaby się do poprawienia jakości pracy z młodzieżą i ogólnego działania jednostki.*

Rozbudowa boksów garażowych spowoduje, że w remizie będzie mógł być garażowany nowy samochód ratowniczo-gaśniczy, w który jednostka ma być wyposażona w 2022 r. Bramy garażowe jak i wysokość budynku uniemożliwiają wprowadzenie do garażu obecnie produkowanych aut pożarniczych. Planujemy również zakup łodzi ratowniczej, gdyż w najbliższej okolicy występują liczne jeziora (...).”

(akta kontroli str. 68-78, 91-99, 107-110)

2.4. Wyposażenie OSP w sprzęt, urządzenia pożarnicze i sprzęt łączności¹¹ był zgodny z wartościami przewidzianymi w standardach KG PSP. Brak odnotowano jedynie w przypadku wymaganego hydraulicznego wyważacza do drzwi z pompą zasilającą. Jednostka wyposażona była ponadto w jeden zestaw narzędzi hydraulicznych (rozpieracz typu m.in. AS z akcesoriami, który w dniu przeprowadzania oględzin znajdował się na wyposażeniu drugiego samochodu ratowniczo-gaśniczego znajdującego się na wyposażeniu OSP).

Jak wynika z wyjaśnień złożonych przez Naczelnika OSP, brak hydraulicznego wyważacza do drzwi spowodowany był względami finansowymi i zakupem w pierwszej kolejności sprzętu bardziej przydatnego. Do tej pory przy otwieraniu drzwi posługiwano się przecinarką i podręcznym sprzętem. W miarę możliwości finansowych planuje się zakupić hydrauliczny wyważacz do drzwi.

Brak poszczególnych elementów wyposażenia ochrony indywidualnej wraz z uzbrojeniem osobistym w ilościach wynikających z standardu wyposażenia OSP wg KG PSP został wyjaśniony w pkt. 1.2. niniejszego wystąpienia pokontrolnego.

(akta kontroli str. 57-67, 81-86, 107-110)

¹¹ Oględziny przeprowadzono 1 sierpnia 2020 r.

Pozostałe wyposażenie środków ochrony indywidualnej (tj. ubranie specjalne, obuwiu strażackie, rękawice specjalne, hełm, kominiarka) oraz urządzenia (tj. aparaty oddechowe, agregaty prądotwórcze, radiotelefon nasobny), spełniało wymagane minimum wykazane w standardzie wyposażenia wg KG PSP.

Dwa pojazdy pożarnicze (średni i lekki samochód ratowniczo-gaśniczy), którymi dysponowała OSP w badanym okresie posiadały wymagane przeglądy techniczne oraz wymagane dokumenty kierowców pojazdów. Ponadto, pojazdy były wyposażone w sprzęt łączności oraz posiadały oznakowania operacyjne¹².

(akta kontroli str. 57-67, 84-86)

2.5. Jak wynika z art. 19 ust. 1b ustawy o ochronie przeciwpożarowej bezpośredni udział w działaniach ratowniczych mogą brać członkowie ochotniczych straży pożarnych, którzy ukończyli 18 lat i nie przekroczyli 65 lat, posiadający aktualne badania lekarskie dopuszczające do udziału w działaniach ratowniczych oraz odbyli szkolenie pożarnicze organizowane przez Państwową Straż Pożarną lub gminę.

Ponadto w „*Analizie potencjału ratowniczego ochotniczych straży pożarnych włączonych do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego*”, jako kryteria do udziału w działaniach ratowniczych wskazano aktualne szkolenie z zakresu BHP oraz szkolenie pożarnicze – co najmniej na poziomie podstawowym.

Badanie losowo wybranej próby dokumentacji 10 akcji ratowniczych przeprowadzonych przez OSP w okresie objętym kontrolą (po pięć akcji ratowniczych z 2019 i z 2020 r.) wykazało, że w każdym przypadku ratownicy uczestniczący w akcji spełniali określone kryteria.

(akta kontroli str. 53-54)

Według stanu na koniec I półrocza 2020 r. każda spośród dziewięciu osób biorących bezpośredni udział w działaniach ratowniczych spełniała warunki wynikające z ustawy o ochronie przeciwpożarowej (tj. kryterium wieku, wykształcenia oraz aktualne badania lekarskie) oraz wynikające z „*Analizy potencjału ratowniczego...*” (kryterium minimalnego poziomu przeszkolenia oraz szkolenia w zakresie BHP).

Spośród dziewięciu członków OSP biorących bezpośredni udział w działaniach ratowniczych:

- każdy odbył szkolenie podstawowe strażaków ratowników OSP,
- cztery osoby posiadały przeszkolenie dla kierowców – konserwatorów sprzętu ratowniczego OSP,
- cztery osoby zostały przeszkolone z zakresu kierowania działaniami ratowniczymi OSP,
- trzy osoby posiadały szkolenie dla naczelników OSP,
- jedna osoba odbyła szkolenie dla komendantów gminnych ZOSP RP,
- sześć osób odbyło szkolenie z zakresu kwalifikowanej pierwszej pomocy,
- pięć osób zostało przeszkolonych w zakresie ratownictwa technicznego dla jednostek kstrg,
- trzy osoby odbyły szkolenie w zakresie współdziałania z LPR.

Ponadto członkowie OSP Ołobok uczestniczyli w następujących szkoleniach: szkolenie dla komendantów gminnych (jedna osoba), szkolenie w zakresie kierowania ruchem drogowym (dwie osoby), szkolenie pn. „*Akademia hipotermii*” (sześć osób), szkolenie operatorów sprzętu (jedna osoba), szkolenie z obsługi i konserwacji sprzętu O.D.O. (trzy osoby), szkolenie pn. „*Autostrady i drogi*

¹² Oznakowanie 429F31 oraz 429F32).

szybkiego ruchu” (dwie osoby), szkolenie z zakresu nabijania zbiorników przenośnych (dwie osoby), szkolenie z zakresu obsługi urządzeń transportu bliskiego (jedna osoba) oraz szkolenie z zakresu działań przeciwpowodziowych oraz ratownictwa na wodach (jedna osoba). Jeden z członków OSP legitymował się patentem sternika motorowodnego.

OSP zachowała standardy w zakresie wykształcenia według KG PSP. Jednocześnie Naczelnik OSP wśród potrzeb szkoleniowych jednostki wskazał przede wszystkim szkolenia podstawowe i BHP (w kontekście planowanych przyjęć pięciu nowych członków) oraz ratownictwa technicznego, kwalifikowanej pierwszej pomocy i współpracy z LPR, a także uzyskanie patentu sternika ze względu na występowanie zdarzeń na licznych akwenach znajdujących się na terenie działania jednostki.

(akta kontroli str. 43-53, 55-56, 81-83)

2.6. W okresie od 1 stycznia 2019 r. do 30 czerwca 2020 r. członkowie OSP Ołobok brali udział w niżej wymienionych ćwiczeniach ratowniczych:

- „Doskonalenie organizacji prowadzenia działań ratowniczo – gaśniczych podczas pożaru na terenie składowiska odpadów Zakładu REJMAR w Świebodzinie z uwzględnieniem organizacji systemów dostarczania wody na duże odległości” (szkolenie zorganizowane przez KP PSP Świebodzin 2 marca 2019 r.);
- „Doskonalenie organizacji prowadzenia działań ratowniczo – gaśniczych podczas pożarów wewnętrznych w zakładach pracy – „EURO MEBEL„ Sp. z o.o. w miejscowości Łąki” (szkolenie zorganizowane przez KP PSP Świebodzin 27 września 2019 r.);
- „Doskonalenie organizacji prowadzenia działań ratowniczych z zakresu ratownictwa wodnego i lodowego na poziomie podstawowym na zamrzniętych akwenach” (szkolenie zorganizowane przez KP PSP Świebodzin 9 lutego 2019 r.);
- „Doskonalenie technik ratowniczych na obszarach wodnych w okresie letnim – jezioro Czerniak” (szkolenie zorganizowane przez KP PSP Świebodzin 22 czerwca 2019 r.);

Każdorazowo po ww. szkoleniach zorganizowanych przez KP PSP Świebodzin w trakcie ćwiczeń omawiano uwagi i spostrzeżenia z przeprowadzonych ćwiczeń z pracownikami obiektu oraz strażakami PSP i OSP. Ponadto w tematyce doskonalenia zawodowego zawierano zaistniałe nieprawidłowości w celu ich eliminacji.

Ponadto OSP w Ołoboku była organizatorem ćwiczeń z zakresu kwalifikowanej pierwszej pomocy w przypadku podtopień (21 czerwca 2020 r.) oraz ratownictwa technicznego, uwalniania osób poszkodowanych z pojazdów (21 grudnia 2019 r.).

Młodzieżowa Drużyna Pożarnicza przy OSP brała ponadto udział w zawodach gminnych i powiatowych, turniejach wiedzy pożarniczej oraz konkursach i olimpiadach.

(akta kontroli str. 79-80, 100-104)

2.7. Stosownie do postanowień porozumienia jednostka miała obowiązek bieżącego informowania Jednostki Ratowniczo-Gaśniczej PSP w Świebodzinie o stanie gotowości bojowej. Jednostka zadeklarowała całodobową gotowość bojową.

W okresie objętym kontrolą OSP informowała telefonicznie Komendę Powiatową o obniżonej gotowości jednostki do podjęcia akcji ratowniczo-gaśniczych. W okresie

objętym kontrolą wśród przyczyn obniżonej gotowości jednostki znalazły się przede wszystkim:

- przyczyny techniczne: np. awarie sprzętu, przeglądy techniczne sprzętu,
- wyjazdy na ćwiczenia, w tym wyjazdy na ćwiczenia z MDP,
- wyjazdy gospodarcze,
- brak obsady lub niepełna obsada kadrowa.

(akta kontroli str. 10-15, 79-80)

Łącznie w okresie od 1 stycznia 2019 r. do 30 czerwca 2020 r. odnotowano:

- 60 dyspozycji wyjazdu, z czego: w 2019 r. – 38 dyspozycji oraz I półroczu 2020 r. – 25 dyspozycji,
- 48 wyjazdów, z czego: w 2019 r. – 26 wyjazdów oraz I półroczu 2020 r. – 22 wyjazdy.

Wśród przyczyn braku wyjazdu do działań ratowniczych znalazły się:

- ✓ w 2019 r.: brak kierowcy (w ośmiu przypadkach), brak obsady (w dwóch przypadkach), brak gotowości do wyjazdu oraz brak kontaktu z osobami funkcyjnymi (po jednym przypadku),
- ✓ w I półroczu 2020 r.: brak obsady (w dwóch przypadkach) oraz brak kontaktu z SK (w jednym przypadku).

(akta kontroli str. 112)

W okresie objętym kontrolą w OSP w Ołoboku, jako jednostki włączonej do KSRG, przeprowadzono jedną inspekcję gotowości operacyjnej¹³. Inspekcja została przeprowadzona w zakresie alarmowania OSP, gotowości operacyjnej druhów OSP, gotowości do natychmiastowego użycia pojazdów, sprzętu ratowniczego, sprzętu łączności dokumentacji oraz stanu technicznego infrastruktury strażnicy.

W wyniku inspekcji jednostka otrzymała dostateczną ocenę ogólną (uzyskując 69 punktów na 100 możliwych).

(akta kontroli str. 91-99)

2.8. W OSP w Ołoboku prowadzona była między innymi niżej wymieniona dokumentacja:

- dokumentacja potwierdzająca badania lekarskie członków OSP,
- dokumentacja potwierdzająca wyszkolenie poszczególnych członków OSP,
- karty udziału OSP w akcji ratowniczej / akcji gaśniczej / miejscowym zagrożeniu / interwencji / szkoleniu,
- książka inwentarzowa,
- dokumentacja finansowa (książka skarbnika),
- książka naczelnika (m.in. udział członków OSP w ćwiczeniach, potrzeby i zakupy sprzętu),
- książka pracy w tym m.in. ewidencja członków OSP, rejestr odznaczeń, stan wyszkolenia członków OSP, udział w zawodach i turniejach, ewidencja prac społecznych.

(akta kontroli str. 27-42, 79-80, 101-104)

2.9. Odnosząc się do trudności i ograniczeń związanych z realizowaną przez jednostkę OSP społeczną działalnością w zakresie ochrony przeciwpożarowej, Naczelnik OSP wyjaśnił, że „... członkowie mieli trudności z uzyskaniem czasu wolnego od pracodawcy na szkolenia i ćwiczenia. O ile pracodawcy wykazywali się wyrozumiałością, gdy ochotnik spóźnił się do pracy, ponieważ brał udział w akcji

¹³ Inspekcja została przeprowadzona 24 października 2019 r. przez zespół inspekcyjny powołany przez Komendanta Powiatowego PSP w Świebodzinie.

ratowniczej, to w przypadku ćwiczeń organizowanych przez KP PSP w Świebodzińcu niejednokrotnie ochotnicy musieli wykorzystywać urlop wypoczynkowy, by brać udział w ćwiczeniach.

W jednostce OSP Ołobok, jak i w innych jednostkach z gminy, daje się zauważyć zmniejszenie budżetu dla OSP, a jednocześnie jednostka posiada coraz więcej sprzętu który podlega okresowym badaniom i przeglądom. W jednostce brakuje sprzętu by spełnić normy w zakresie podstawowym poszczególnych dziedzin (ratownictwo: wodne, wysokościowe, techniczne, chemiczne i ekologiczne, medyczne). Problemem również jest brak miejsca w strażnicy i na autach na przechowywanie sprzętu i ubioru dla ratowników. Należy podkreślić, że jednostka podjęła starania odnośnie rozbudowy i remontu remizy.

Obecnie w jednostce jest trzech kierowców (mogących wziąć bezpośredni udział w działaniach ratowniczych; łącznie sześciu członków OSP posiada szkolenie w przedmiotowym zakresie), z czego jeden mieszka poza miejscowością. Czynimy starania by pozyskać jeszcze jednego kierowcę, (...). Jednostka boryka się z brakiem ratowników, powodem są wyjazdy za pracą po jakimś czasie osób, które zrobiły szkolenie podstawowe strażaka.”

(akta kontroli str. 105-106)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Stan wyposażenia OSP oraz wyszkolenie i wyposażenie strażaków ochotników umożliwiły realizację zadań ratowniczo-gaśniczych w ramach KSRG. Strażacy ochotnicy doskonalili ponadto umiejętności biorąc udział w ćwiczeniach ratowniczych organizowanych we własnym zakresie lub przez KP PSP.

Jednostka posiadała sprawne urządzenia alarmowania oraz łączności w sieci radiowej systemu na potrzeby działań ratowniczych. Do działań ratowniczych dysponowali byli strażacy spełniający wymagania określone przepisami prawa oraz standardami KG PSP.

IV. Uwagi i wnioski

Wniosek pokontrolny

W związku ze stwierdzeniem nieprawidłowości, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, wnosi o kontynuowanie działań zmierzających do poprawy stanu osobowego jednostki m.in. poprzez pracę z Młodzieżową Drużyną Pożarniczą.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Zielonej Górze. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosku

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 30 dni od dnia otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosku pokontrolnego oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Zielona Góra, dnia 14 października 2020 r.

Kontroler
Andrzej Misa
Główny specjalista k.p.

.....
podpis

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Zielonej Górze
p.o. Dyrektora
Włodzimierz Stobrawa

.....
podpis